

25. NOVEMBAR 2014. BR. 372

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

LOBIRANJE

OKO PODRŠKE KONVENCIONALNIM ELEKTRANAMA STR 4

**Zašto evropska domaćinstva
imaju duplo skuplju električnu
energiju od američkih? 3**

REGULATIVA

Predsednici Bugarske i Poljske podržavaju formiranje evropske Energetske unije

VARŠAVA – Šefovi država Bugarske i Poljske, Rosen Plevnelijev (levo na fotografiji) i Bronislav Komorovski (desno) podržali su ideju formiranja evropske Energetske unije, ocenjujući da bi ona vodila obezbeđenju stabilnijeg snabdevanja ovog bloka zemalja energijom, saopšteno je 18. novembra iz kabineta Plevnelijeva. Bugarski predsednik je na zajedničkoj press konferenciji u Varšavi posle razgovora sa Komorovskim rekao da je to put ka prevladavanju zavisnosti zemalja koje su oslonjene na jednog snabdevača energijom. Bugarska je, inače, jedna od zemalja EU koje sve potrebe za prirodnim gasom podmiruju iz Rusije, odnosno od Gasproma.

Plevnelijev je, s tim u vezi, rekao da će Bugarska nastaviti da radi na uspostavljanju objedinjenog tržišta prirodnog gasa u jugoistočnoj Evropi i njegovog povezivanja sa tržištem zemalja grupe Višegrad, kojoj pripada i Poljska. *Novinite*

EU kaže da ruski sistem naftnih izoznih carina krši pravila STO

BRISEL – Evropska unija je saopštila Rusiji da njen sistem izvoznih carina na naftu krši pravila Svetske trgovinske organizacije (STO) diskriminatornim pristupom – u korist Kine, a na štetu evropskih kupaca, navele su u prošli utorak diplomate upućene u ovu temu. Jedan trgovinski zvaničnik je rekao da je ovaj novi momenat, u inače starim EU prigovorima Moskvi povodom carina na izvoz ruske nafte, apostofiran u ponedeljak na sastanku jednog komiteta STO. Neimenovani zvaničnik je rekao da bi Brisel tim povodom mogao da pokrene formalnu tužbu protiv Rusije

unutar STO. EU prigovara Rusiji zbog preferencijalnih poreskih režima koje odobrava za određena polja na istoku Sibira, odakle se nafta sistemom ESPO izvozi u Kinu i na obalu Pacifika. Spor eskalira u situaciji kada Moskva, pritisnuta sankcijama SAD i EU, nastoji da pojača izvoz nafte i prirodnog gasa u Kinu i na azijska tržišta, primećuje *EurActiv*. Iz Moskve pojašnjavaju da su različite carinske stope posledica različitog kvaliteta sirove nafte proizvedene u određenim poljima, dok EU to smatra „jedinstvenim proizvodom“ i predlaže Rusiji da carinske namete zameni jednom rudnom rentom, navodi pomenuti izvor. *wpcserbia*

Mađarski MVM i MOL prvi poslali neobavezujuću ponudu za kupovinu 66% Slovenske elektrane

BUDIMPEŠTA - Mađarska državna energetska grupa u MVM i slovačka podfirma mađarskog MOL-a, Slovnaft, podnele su zajedničku neobavezujuću ponudu za kupovinu 66 procenata slovačke kompanije Slovenske Elektrane (SE) od italijanskog ENEL-a. „Ponuda je u skladu sa dugoročnom poslovnom strategijom Slovnafta da dalje jača poziciju na regionalnom energetskom tržištu, diversifikacijom svog naftnog i gasnog portfolia“, pojašnjeno je 20. novembra iz MOL-a, dok je MVM saopštio da ovim želi da proširi svoj poslovni program na područje centralno-evropskog regiona. Kompanije nisu objavile finansijske detalje ponude. Enel je istoga dana potvrdio prijem ove

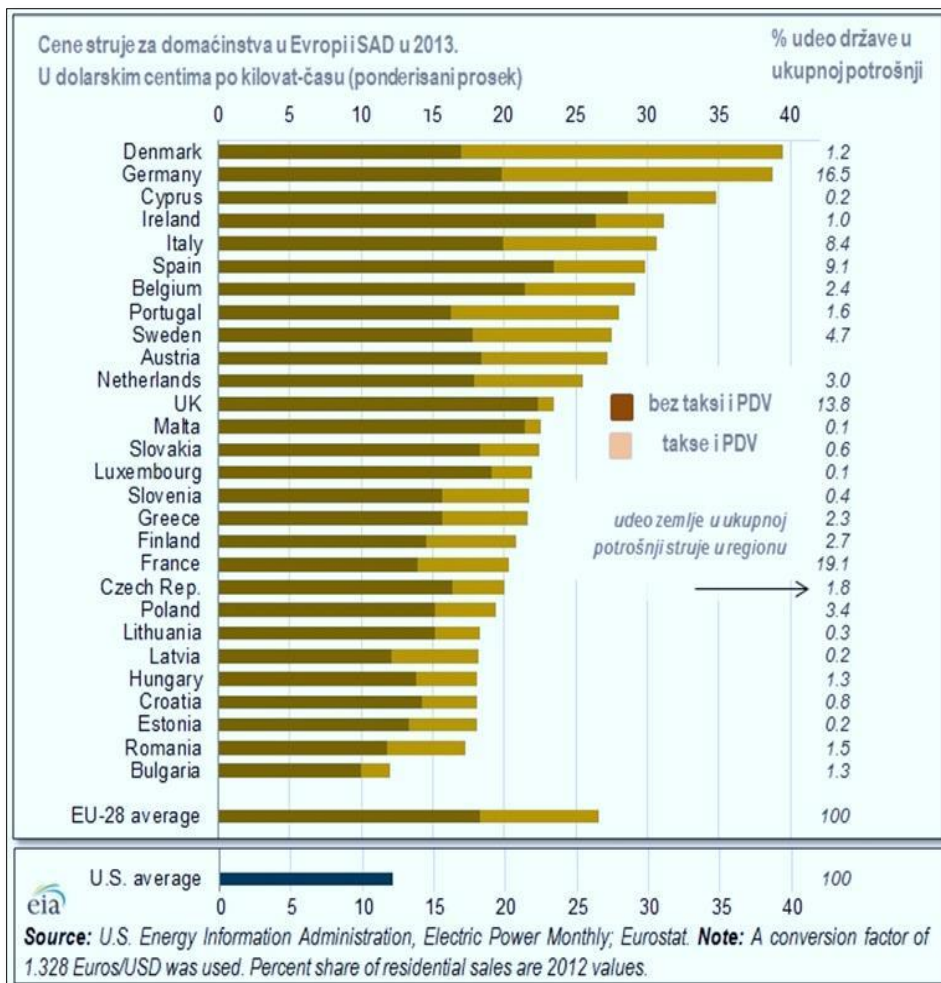
ponude. Za slovačkog proizvođača električne energije, koji upravlja, između ostalog, nuklearnom elektranom Mohovce i termoelektranom Gabčíkovo, potencijalno su zainteresovane i neke češke, finske, ruske, francuske i kineske firme. Preostalih 34 procenata SE je u vlasništvu slovačke države. ENEL je udeo od 66% u toj kompaniji kupio 2006. godine za 839 miliona evra, a letos objavio nameru da ga proda. Država Slovačka ima pravo preče kupovine, ali najverovatnije nema dovoljno sredstava da bi to iskoristila, navode eksperti. Sasvim je izvesno da je udeo od 66 procenata veliki zalogaj, ne samo za državu, već i za velikane u srednje-evropskim razmerama, kao što su MOL i MVM, zbog čega su se odlučile na zajedničku ponudu. Kapacitet Slovenskih Elektrana je 5.732 megavata, čime kompanija pokriva 80 procenata potražnje u Slovačkoj. Protekle godine kompanija je proizvela 22.853 gigavat-časova električne energije, od čega 75 procenata čini „čista“ energija. Struju proizvode dve nuklearne elektrane i 34 hidroelektrana. Pored toga, SE poseduje dva nuklearna bloka u izgradnji, snage 470 megavata. Portfolio.hu

Rumunija se pridružila objedinjenom tržištu električne energije Češke, Slovačke i Mađarske

BUKUREŠT - Rumunija je od prošle srede integrisala svoje tržište električne energije za dan unapred sa onim u Češkoj, Slovačkoj i Mađarskoj (CZ-SK-HU) u sklopu plana uvećanja prometa i učvršćivanja veleprodajnih cena, saopštio je operator rumunskog tržišta prirodnog gasa i električne energije OPCOM. Iz kompanije je **saopšteno** da spajanje četiri tržišta električne energije (CZ-SK-HU-RO) predstavlja „veliki korak u pravcu formiranja unutrašnjeg energetskog tržišta Evrope.

Zašto je električna energija u Evropi dva puta skuplja nego u SAD?

VAŠINGTON – Cene električne energije za evropska domaćinstva su istorijski posmatrano konstantno iznad onih u SAD, a taj procep se proširio poslednjih godina, piše u najnovijem izveštaju informativne službe američkog

ministarstva energije (EIA). U 2013. prosečno evropsko domaćinstvo plaća više nego duplo za istu količinu potrošene struje u odnosu na potrošača u SAD. EIA navodi da odgovor leži u regulatornoj strukturi, uključujući poreze i druge namete na cenu kWh, zatim u investicijama u obnovljivu energiju i u miksu i troškovima goriva za proizvodnju električne energije. U 2013. prosečna cena kWh za domaćinstva u EU iznosila je 20 evro centi (26,57 dolarskih centi), što je za 43% iznad prosečne cene u Evropi u 2006. godini od 18,50 centi.

Istovremeno je rast cene

električne energije u SAD iznosio svega 17% - sa 10,40 centi na 12,12 centi za kWh, prenosi Eubusiness.com. Iza proseka se međutim kriju velike razlike u cenama struje unutar članica EU, koje idu od 12 centi/kWh u Bugarskoj, do 40 centi/kWh koliko je 2013. plaćalo domaćinstvo u Danskoj. Visoke takse i PDV objašnjavaju nivo cena u pojedinim državama EU. U proseku za EU ovaj teret u ceni električne energije porastao je sa 23% u 2006. na 31% u 2013, uz drastične razlike koje idu od 5% udela taksi i PDV-a u ceni struje u Britaniji, do 57% koliko opterećuje tarife potrošača u Danskoj. Na ovo u EU raste i teret novog nameta na ime podsticanja obnovljivih izvora energije koji se udvostručio u ceni struje sa 6% u 2006. na preko 12% u 2013, dok je istovremeno u SAD taj udeo pomen sa 2,5% na nešto iznad 5%.

Neslaganja oko nivoa rezervnih energetskih kapaciteta razbijaju moćnu Grupu Magrit

STOKHOLM – Jedna od najvećih evropskih energetskih kompanija obelodanila je da je istupila iz Grupe Magrit (Magritte Group), koja okuplja vodeće proizvođače energije u EU, zbog neslaganja sa gledanjem tog udruženja na potrebu održavanja konvencionalnih elektrana na kontinentu, objavljuje 23. novembra *Financial Times*. Predstavnik švedske kompanije Vattenfall kazao je da su izašli iz ovog lobističkog udruženja, pošto je Magrit nastavio da

zagovara tzv. „mehanizme kapaciteta“ – odnosno plaćanja za samo održavanje elektrana u statusu rezervnog proizvođača električne energije, umesto plaćanja za proizvedenu energiju. Grupa Magrit, koju je u maju prošle godine okupio čelnik francuskog kolosa GDF Suez, Žerar Mestralje (Gérard Mestrallet), zagovara radikalno smanjenje subvencija za obnovljive izvore energije, uz

istovremenu podršku konvencionalnim elektranama. Smatra se da je njeno lobiranje doprinelo prošlomesečnoj odluci lidera EU da na samitu o klimi odbace obavezujući cilj za OIE. Nazvana po mestu inicijalnog sastanka, muzeju nadrealističkog umetnika Renea Magrita u Briselu, Grupa upozorava da Evropi prete prekidi u snabdevanju strujom ako njena energetska tržišta ne budu reformisana. Tvrdi, u jednom nedavnom internom dokumentu, da energetskim kompanija predstoji „finansijski krah bez presedana uz krizu konkurentnosti. To ilustruje činjenicom da su velike investicije u elektrane na mazut i gas u prvoj dekadi ovog veka doživele neuspeh sa padom cena uglja i potrošnje energije usled finansijske krize, zbog čega su mnoge energetske kompanije izgubile uložena sredstva, prinuđene da zatvore te pogone. Članovi Grupe smatraju da su podsticanja OIE bila korisna na početku investiranja u ove izvore, ali su stvorila neplanirano visoke troškove za društva i poremetile funkcionisanje tržišta električne energije. Rezultat toga je „prevremeno zatvaranje elektrana, čak i ako je njihov opstanak opravdan, posebno kao rezervni kapacitet u situacijama kada nedostatak vetra, ili oblačno vreme blokiraju rad vetro i solarnih

kapaciteta. Ovu poziciju brane i oni članovi grupe Magrit koji su investirali ogromna sredstva u OIE, poput nemačkog E.ON-a, koji je od 2007. uložio bezmalo deset milijardi evra u „zelenu energiju“ ... Međutim, moraće da zatvori 13 megavata konvencionalnih elektrana (od 2011.) do 2015. godine. Predstavnici klimatskih organizacija napadaju ovakvo gledanje moćne grupacije i pozdravljaju izdvajanje švedskog Vattenfalla, „jer je shvatio da mora da podrži promene, motivisane potrebom sprečavanja globalnog zagrevanja i opravdane tehnološkim napretkom u tehnologiji OIE“. *Financial Times* saznaje da se švedskoj kompaniji pridružio i austrijski OMV, distancirajući se takođe od Grupe Magrit, iako nije formalno objasnio razloge izlaska.

Velika Britanija: Solarni sektor zahtevaće subvencije barem do 2028.

LONDON - Britansko udruženje za solarnu energiju (STA) procenilo je da će solarne elektrane biti zavisne od

subvencija još barem 14 godina, revidirajući svoju nedavno procenu da će ovaj sektor moći da se finansijski osamostali već od 2020. godine. Većina solarnih elektrana u Velikoj Britaniji dobija velike subvencije, a novi solarni projekti trenutno imaju više od dvostruko veću potsticajnu cenu od važećih tržišnih tarifa električne energije. Troškovi izgradnje solarnih elektrana drastično su pali u poslednjih nekoliko godina, pa je STA prošlog meseca saopštila da će zbog toga solarna energija u Britaniji moći bez subvencija već 2020. Kao

glavni razlog revizije stava STA navodi nedavnu vladinu procenu smanjenja budućih veleprodajnih cena električne energije. *The Telegraph*

IEA: Obnovljivi izvori podmirivaće 2040. polovinu svetskih potreba

PARIZ - Međunarodna agencija za energiju (IEA) u poslednjem godišnjem *Svetskom energetsom pregledu* predviđa da će do 2040. obnovljivi izvori energije pokrivati bezmalo polovinu globalnih potreba za električnom energijom. Prema scenarijima koje su razradili eksperti IEA, svetska potrošnja fosilnih goriva - uglja i nafte - dostići će plafon i krenuti na dole u 2040., dok će istovremeno OIE snažno napredovati, pomognuti padom troškova proizvodnje iz ovih izvora potstaknutih subvencijama. Prema izveštaju OIE će nadmašiti uglj kao najveći izvor električne energije do 2035. godine. Udeo električne energije u ukupnoj potrošnji energije bi do 2040. trebalo da naraste na 37%.

Američko-kineski dvojac dogovara gradnju nove nuklearke u Turskoj

ISTANBUL – Američka nuklearna energetska kompanija Westinghouse, kineska državna korporacija za nuklearnu enegiju SNPTC i turski državni proizvođač električne energije EUAS dogovorili su se da počnu ekskluzivne razgovore o izgradnji još jedne nuklearne centrale u Turskoj, saopšteno je u ponedeljak iz Westinghousa. Nuklearka bi imala četiri reaktora zasnovana na Westinghousovoj tehnologiji reaktora AP1000. Američki kolos trenutno gradi osam takvih reaktora na raznim lokacijama širom sveta, a nedavno je potpisao dogovore o postavljanju tih reaktora u nuklearkama u Velikoj Britaniji i Bugarskoj, navodi se u saopštenju kompanije. Turska trenutno projektuje gradnju dve nuklearne elektrane. U 2011. sklopila je ugovor sa ruskim Rosatomom o gradnji i upravljanju nuklearnom elektranom kapaciteta 4.800 MW u južnoj provinciji Mersin. U 2013. konzorcijum japanskih kompanija Mitsubishi Heavy Industries i Itochu i francuskog GDF Sueza ugovorio je gradnju nuklearke u crnomorskom gradu Sinop snage 4.500 MW. Turska vlada planira i gradnju treće nuklearke sopstvenim sredstvima između 2018. i 2019. godine, prenela je lokalna agencija Anadolu u oktobru. *SeeNews*

Čak 29 zemalja nudi IAE premeštanje centrale iz Pariza – poslednja ponuda iz Budimpešte

BUDIMPEŠTA - Međunarodna agencija za energiju (IEA) mogla bi 2017. godine da premesti sedište iz Pariza u Budimpeštu, pišu mađarski mediji. Mađarska vlada je, naime, ovlastila ministra privrede Mihaljija Vargu da ponudi IAE besplatno korišćenje jednog prikladnog objekta u Budimpešti. IEA je potvrdila da rentiranje zgrade u Parizu ističe 2017. godine i navela da joj 29 zemalja nudi gostoprimstvo na svojoj teritoriji za budući period. Odluku o tome gde će biti buduće sedište doneće upravni odbor IEA tokom 2015, javlja *Budapest Business Journal*.

IEA ne očekuje brz oporavak cena nafte – naprotiv

PARIZ - Naftna tržišta ušla su u novu eru, obeleženu sporijim privrednim rastom Kine i uzletom američke naftne proizvodnje, zbog čega je povratak na visoke cene 'crnoga zlata' malo verovatan, procenjuje Međunarodna agencija za energiju (IEA). Iako se pariska agencija obično uzdržava od iznošenja prognoza o kretanju cena nafte, u svom najnovijem mesečnom izveštaju navela je da bi cene barela mogle dodatno pasti u 2015. godini, sa sadašnjih najnižih razina od 2010. godine, od oko 80 dolara, prenosi Reuters. "Ako ne bude poremećaja u ponudi, dalji pad cena moguć je u prvoj polovini 2015.", ističu iz IEA. "Pritisak na OPEC da smanji svoju proizvodnju sve više jača, ali u ovom trenutku izgleda da nema jasnog konsenzusa o službenom smanjenju proizvodnje uoči njihove ministarske konferencije u Beču" zakazane za iduću nedelju kaže IEA. Proizvodnja članica OPEC-a u oktobru je nešto smanjena, za 150.000 barela dnevno (bd), na ukupno 30,60 miliona bd, što je i dalje iznad službeno dogovorene kvote od 30 mbd. IEA procenjuje da će potražnja za OPEC-ovom naftom iduće godine iznositi 29,2 mbd, čime je snizila svoju raniju procenu za 100.000 bd. A rast globalne potražnje za naftom u 2015. u IEA i dalje procenjuju na 1,13 mbd, s ove godine zabeleženih 680.000 bd, najnižeg nivoa u

poslednjih pet godina. "Sve je jasnije da smo ušli u novo poglavlje u istoriji naftnih tržišta", konstatuje IEA, a prenosi bilten *NEDELJA* srpskog Nacionalnog naftnog komiteta (NNKS).

Pet najvećih gubitnika na pojeftinjenju nafte

NJUJORK - *MW MarketWatch* u uvodniku u četvrtak navodi kojih će pet zemalja biti najviše pogođeni padom cena nafte, koja je i ove nedelje nastavila da gubi vrednost spištajući cenu Brenta prvi put u više od četiri godine ispod psihološke granice od 80 dolara, preko 30% manje od 115\$ koliko se barel severnomorskog brenda prodavao u junu. (1) Sa cenom nafte od 50 do 60 dolara proizvodnja škrljine nafte u SAD mogla bi da bude u potpunosti obustavljena. (2,3) Nigeriji i Venecueli je potreban barel od 126\$ da bi održale budžet na pozitivnoj nuli, ocenila je Deutsche Bank. (4) Iranu je budžetska ravnoteža narušena već sa cenom nafte od 135\$. (5) Rusija, prema ovom portalu, može biti najveći gubitnik, jer joj je potrebna cena nafte od 100\$ da bi održala državnu kasu u ravnoteži, prenosi *NEDELJA* – *wpcserbia*.

Hrvatska protiv predloga EC za smanjenje poreza za efektivnija goriva

ZAGREB - Hrvatska se usprotivila predlogu Evropske komisije da se prilikom oporezivanja energenata uzmu u obzir emisije CO₂ i energetska sadržaj, odnosno da energetska efikasnija goriva imaju manji teret poreza, umesto sadašnjeg oporezivanja po količini, prenosi 19. novembra **Energetika-net**. Hrvatska argumentuje da bi se, pored uticaja takvog obračuna akciza na standard građana, njoj susedne države našle u konkurentnijem položaju prilikom kupovine goriva. Hrvatska je protiv i dodatnog poreza na električnu energiju koja koriste električna i hibridna vozila jer bi usporila razvoj tog sektora. Protiv ovog poreza je i Nemačka pa se veruje da će ova tema biti odložena. Inače Evropska komisija je pre tri godine predložila reformu sistema oporezivanja energenata, a predsedništvo EU je ponovo stavilo predlog na raspravu. **wpcserbia**

HEP će do 2019. u revitalizaciju HE uložiti 274 miliona evra

ZAGREB - Predsednik Uprave Hrvatske elektroprivrede (HEP) Perica Jukić rekao je da će ta kompanija uložiti u revitalizaciju hidroelektrana do 2019. godine 2,1 milijardu kuna (oko 274 miliona evra). „Hrvatska, najviše zahvaljujući

hidroelektranama, ima značajno veći udeo obnovljivih izvora u potrošnji energije od proseka EU, pa je zemlji zato u interesu da postojeće hidroelektrane što duže održava u što boljem stanju, poboljšava njihove performanse i povećava im snagu“, rekao je Jukić u govoru na prošlonedeljnoj svečanosti obeležavanja tri decenije rada HE Velebit. **energetika-net**

Hrvatska: Uskoro obavezno izveštavanje o cenama naftnih derivata

ZAGREB - Hrvatska vlada će do kraja godine doneti uredbu o obaveznom izveštavanju o cenama naftnih derivata, a uskoro će biti i otvoren poseban portal sa informacijama o cenama goriva u Hrvatskoj saopšteno je 19. novembra iz ministarstva privrede u Zagrebu. Ministar Ivan Vrdoljak objašnjava da je cilj ovih mera potsticanje konkurencije cenama na tržištu motornih goriva, kao i sprečavanje kartelskog dogovaranja cena naftnih derivata na štetu građana. Prepoznavši se u navodima ministra Vrdoljaka, istog dana oglasila se hrvatska naftna kompanija INA, rukovodena od strane mađarskog MOL-a, pojašnjavajući da niz elemenata utiče na cene goriva. Među najvažnijim su prosečna cena derivata na mediteranskom tržištu, akcize, odnos kune i dolara, logistički trošak, sezonski uticaj i ponuda vrsta goriva na određenoj benzinskoj stanici. Poslovni.hr, croenergo.eu

Bloomberg: Američka Klesch grupa želi Inu

ŽENEVA, ZAGREB, BUDIMPEŠTA - **Bloomberg** je prošle nedelje objavio da Klesch grupa, bazirana u Ženevi, vlasništvo američkog milijardera Garyja Klescha (foto), sprema ponudu za kupovinu MOL-ovih 49,1% udela u Ini. Pozivajući se na dva anonimna izvora, upućena u ovo pitanje, Klesch grupa, koja se, pored ostalog bavi proizvodnjom i trgovinom naftom, već radi dubinsko snimanje u Ini. Gary Klesch rekao je u jednom nedavnom intervjuu da želi da kupi pet-šest rafinerija u Evropi, ali je iz njegove kompanije odgovoreno Bloombergu da „za sad“ nemaju komentar na pomenutu informaciju. Američka agencija istovremeno navodi da je finansijski direktor Mola Jožef Simola rekao u sredu u intervjuu CNBC-u da će mađarska kompanija rado prodati udeo u Ini, ako ne uspe da se dogovori sa vladom Hrvatske o dva ključna kriterija. "Ina mora biti vođena kao profitabilna firma i želimo da zadržimo kontrolni udeo. Ako to ne uspe, rado ćemo prodati firmu", kazao je Simola. Tim povodom hrvatski ministar privrede Ivan Vrdoljak je rekao da ko god želi da kupi MOL-ov udeo u Ini treba da razgovara sa hrvatskom vladom, kao budućim partnerom i zajedničkim upravljačem, o planu razvoja kompanije. U pozadini spora između vlade Hrvatske i MOL-a oko Ine upravo se krije različito gledanje na poslovnu strategiju kompanije, posebno njenog sektora prerade, u budućnosti.

Osigurana isporuka ruskog gasa u BiH

SARAJEVO - Snabdevanje gasom Bosne i Hercegovine za 2015. godinu je osigurano, saopšteno je u četvrtak iz kompanije Energoinvest d.d. Sarajevo, posle uspešnog završetka pregovora sa ruskim partnerom Gaapromom. Predstavnici Energoinvesta i Gasproma su Sankt Petersburgu potpisali aneks ugovora, koji se odnosi na nesmetane isporuke gasa za BiH za 2015. godinu, prenose agencije. „Ovim aneksom Gasprom garantuje isporuku potrebne količine gasa tokom naredne godine, pod istim uslovima kao što je to bilo dogovoreno i u 2014. godini“, saopšteno je bez drugih pojedinosti iz Energoinvesta.